

कारागृह निर्मित वस्तुच्या खरेदीची मारणी
कारागृह विभागाकडे नोंदविषयाबाबत.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

परिपत्रक क्र. एमएजे २००२/ २/ सीआर-८/ पीआरएस-२
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक: ११ सप्टेंबर, २००३

- पहा: १) शासन पत्र गृह विभाग क्र. एमएजे २००२/ २/ सीआर-८/ पीआरएस-२,
दि. १७.६.२००२.
२) शासन पत्र गृह विभाग क्र. एमएजे २००२/ २/ सीआर-८/ पीआरएस-२,
दि. २३.६.२००२.
३) शासन निर्णय गृह विभाग क्र. एमएजे ०९२७/ ८/ सीआर- ७३० व/
पीआरएस-२, दि. २६.६.२००३.
४) विशेष पोलीस महानिरीक्षक व कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्र. उद्योग/ ०३/ कक्षा-६, दि. १८.७.२००३.

परिपत्रक :- सिद्धपराध बंद्यांना कारावासाच्या कालावधीत निरनिशाळया उद्योग थांब्याचे प्रशिक्षण दिले जात असून बंद्यांनी उत्पादीत केलेल्या वस्तुना बाजार पेठ मिळाली या हेतूने शासनाने आतापर्यंत ७० वस्तुंचे आरक्षण दिलेले आहे. सचिर वस्तु सर्व शासकीय निमित्तातकीय इत्यादी संस्थांनी कारागृहाकडून खरेदी करणे बंधनकारक केलेले आहे असे असले तरी उपरोक्त संस्थांकडून पुरेशया मागण्यां अभावी कारागृह निर्मित वस्तु सादून राहणे, कारागृह उद्योग ठप्प होणे, बंद्यांना काम व शोजगार न मिळणे, परिणामी कैदयांच्या न्यायालयीन तक्रारी वाढणे या सासनाच्या उत्प्रकात घट होणे इत्यादी बंद्यांना कारागृह विभागास तोंड वयावे लागत आहे.

२. कारागृहातील कैद्यांना लाम भिळाये झणून बंदी छोटेखो पठाण यांनी महाराष्ट्र शासन व इतर यांचे विरुद्ध भा. मुंबई सचिव न्यायालयात याचिका क्र. १७६/२००२ दाखल केली असून या याचिकेच्या सुनावणीत भा.सचिव न्यायालयाने दि. ४.९.२००२ रोजी दिलेल्या आदेशात भा. सर्वोच्च न्यायालयाने कैद्यांचे मुलभूत हक्क अवधीत राखण्याबाबत सर्व राज्यांना सूचना वित्तेल्या असल्याचे नसूद केलेले आहे. राज्य शासनानेही कैद्यांना काम मिळण्याबाबत कारागृह उत्पादीत वस्तुंची मागणी खरेदी करण्याबाबत आदेश काबूलही त्यांची प्रगतीदारक असल्याजागणी होत नाही. परिणामतः कैद्यांना काम व त्यांच्या कुटुंबियांना सहाय्य करण्यासाठी आर्थिक मदत होत नाही ही जागददारी शासनाची असल्याने शिक्षा आलेला कैद्यांना नियमित रूप देण्यात यावे असे आदेश

मा. सच्च न्यायालयाने शासनास विलेले आहेत. त्यामुळे मा. सच्च न्यायालयाच्या आदेशाचा अवमान न होता त्यांच्या अधिकार पालन करणे आवश्यक आहे.

३. कारागृह निर्मित वस्तुंची खरेदी / मागणी करण्यावाबत विभागाच्या वर नमूद अ.क्र. १ व २ येथील घान्याचे सर्व मंत्रालयीन विभागांना विनंती केलेली आहे. तसेच वंदांचे समाजिक व आर्थिक पुनर्वसन करण्याच्या वृष्टीने व कारागृह उद्योग यांची विभागावत विभागाच्या दि. २६.६.२००३ च्या वर नमूद अ.क्र. ३ येथील शासन निर्णयान्वये आरागृह उत्पादनास सुरुवात केलेली आहे. यामुळे राज्यातील कारागृहातील दस्तुंच्या उत्पादनात लक्षणीय वाढ झालेली आहे यासाठी विविध कारागृह वस्तु निर्मिती संदर्भात नवीन संशोधनाचे प्रशिक्षण अध्यावदत यंत्रासामुद्री इत्यादीची उभारणी केली जात आहे. कारागृहात कापड उत्पादनावाबत नव्याने भोटया प्रमाणावर विविध आरागृहात यंत्रासामुद्री उभारली असून त्याहारे कापड उत्पादन सुरु आहे. असे असले तरी वर नमूद अ.क्र. ४ येथील याच्या अनुंगाने कारागृह निर्मित वस्तुंची मागणी कारागृह विभागाकडे नोंदविण्यात येत नस्त्याचे शासनाच्या निर्दर्शनास आणण्यात आले आहे. त्या अनुंगाने सर्व मंत्रालयीन विभागांना पुनर्वच विनंती करण्यात येते की, आपल्या विभागास व आपल्या विभागाच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग मनुख/ कार्यालय प्रमुख तसेच सर्वजनिक उपक्रम/ महामंडळ/ नंदळे इत्यांवीनी त्यांच्या मागण्या जिल्हा कारागृह अधिकारांकडे नोंदविण्यावाबत आवश्यक त्या सूचना द्यावात. या सूचना मंत्राची प्रत विभागास पाठवावी.

मन्त्रास्त्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाबं.

१००५१

(र. ना. नाळी)

कार्यालय अधिकारी, गृह विभाग, भारातीय शासन

प्रति,

सर्व मंत्रालयीन विभागाचे सदिक,

विशेष शोलीस महानिरीक्षक, कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे कारागृह उप महानिरीक्षक (मुख्यालय), महाराष्ट्र राज्य, पुणे

कारागृह उप महानिरीक्षक, मुंबई/ नाशिंगटन/ पुणे/ अमरावती/ नासिरगढ,

अपर मुख्य सचिव (गृह) यांचे स्वीक सहाय्यक,

प्रधान सदिक (तुरंग) यांचे स्वीक सहाय्यक.